ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Ιουλίου 1988 *

Στην υπόθεση 298/86,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Daniel Jacob και Johannes Føns Buhl, μέλη της νομικής της υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου του Βελγίου, εκπροσωπούμενου από τον Robert Hoebaer, διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου, Συνεργασίας και Αναπτύξεως, επικουρούμενο από τον Paul Bastin, σύμβουλο του Υπουργείου Οικονομικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του Βελγίου, 4, rue des Girondins,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή με την οποία ζητείται να αναγνωρισθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, καθορίζοντας τις τιμές λιανικής πωλήσεως ορισμένων κατηγοριών επεξεργασμένων καπνών σε επίπεδο διαφορετικό από εκείνο που καθόρισαν ελεύθερα οι καπνοβιομήχανοι και οι εισαγωγείς, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΟΚ και ιδίως από το άρθρο 30, καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 72/464 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972, περί των φόρων, πλην των φόρων κύκλου εργασιών, οι οποίοι επιβαρύνουν την κατανάλωση των επεξεργασμένων καπνών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, G. Bosco, O. Due και G. C. Rodríguez Iglesias, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, T. F. O'Higgins και F. A. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. L. Cruz Vilaça
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 1ης Μαρτίου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαΐου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 28 Νοεμβρίου 1986, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωρισθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, καθορίζοντας τις τιμές λιανικής πωλήσεως ορισμένων κατηγοριών επεξεργασμένων καπνών σε επίπεδο διαφορετικό από εκείνο που καθόρισαν ελεύθερα οι καπνοβιομήχανοι και οι εισαγωγείς, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη και ιδίως από το άρθρο 30, καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 72/464 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972, περί των φόρων, πλην των φόρων κύκλου εργασιών, οι οποίοι επιβαρύνουν την κατανάλωση των επεξεργασμένων καπνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 35).

2 Στο Βέλγιο για τα επεξεργασμένα καπνά ισχύει σύστημα φόρων καταναλώσεως το οποίο χαρακτηρίζεται από την επιβολή ενός φόρου καταναλώσεως « κατ' αξίαν », υπολογιζομένου με βάση την τιμή λιανικής πωλήσεως, στην οποία συμπεριλαμβάνεται ο φόρος προστιθεμένης αξίας. Το συνολικό ποσό των δύο αυτών φόρων καταβάλλει ο καπνοβιομήχανος ή ο εισαγωγέας αγοράζοντας από το Δημόσιο φορολογικά επισήματα τα οποία επικολλώνται στα διάφορα προϊόντα εγχωρίων ή εισαγομένων καπνών και τα οποία εμφαίνουν την τιμή λιανικής πωλήσεως. Μετά την επικόλληση του επισήματος, τα προϊόντα πρέπει υποχρεωτικά να πωληθούν στον καταναλωτή σε τιμή που δεν υπερβαίνει την τιμή που αναγράφεται στο επίσημα.

3 Η διαφορά γεννήθηκε όταν η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, κατά την ερμηνεία που έδινε στην εθνική νομοθεσία, η βελγική φορολογική αρχή είχε το δικαίωμα να καθορίζει η ίδια ενιαία τιμή λιανικής πωλήσεως ανά προϊόν επεξεργασμένου καπνού της αυτής κατηγορίας και με το ίδιο εμπορικό σήμα. Η ενιαία αυτή τιμή, βάσει της οποίας υπο-

λογίζεται ο ΦΠΑ και ο ειδικός φόρος καταναλώσεως, ήταν η ανώτατη τιμή μεταξύ εκείνων που δήλωναν οι καπνοβιομήχανοι ή οι εισαγωγείς του προϊόντος κατά την αγορά των φορολογικών επισημάτων. Κατά συνέπεια, οι συναλλασσόμενοι οι οποίοι θα αποφάσιζαν να καθορίσουν τιμή πωλήσεως χαμηλότερη από τους ανταγωνιστές τους θα ήταν υποχρεωμένοι να καταβάλουν τους δύο εν λόγω φόρους επί μιας τιμής την οποία δεν θα είχαν καθορίσει ελεύθερα.

4 Στις 18 Απριλίου 1984, η Επιτροπή απηύθυνε στη βελγική κυβέρνηση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 169 της Συνθήκης, έγγραφο οχλήσεως. Στο έγγραφο αυτό παρατηρούσε ότι το σύστημα τιμών που εφήρμοζε η βελγική κυβέρνηση ήταν αντίθετο προς το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 72/464, κατά το οποίο « οι καπνοβιομήχανοι και οι εισαγωγείς καθορίζουν ελεύθερα τις ανώτατες τιμές λιανικής πωλήσεως κάθε προϊόντος τους ». Περαιτέρω, η Επιτροπή ανέφερε ότι το άρθρο 58 του βελγικού νόμου περί ΦΠΑ, το οποίο ρυθμίζει τα της εισπράξεως του φόρου αυτού όσον αφορά τα επεξεργασμένα καπνά, είναι αντίθετο προς το άρθρο 30 της Συνθήκης, δεδομένου ότι έχει ως συνέπεια, μεταξύ άλλων, ότι οι πραγματοποιούντες παράλληλες εισαγωγές στερούνται της δυνατότητας να καθορίζουν τιμές χαμηλότερες από αυτήν που εφαρμόζει ο καπνοβιομήχανος και να διεισδύσουν έτσι περισσότερο στη βελγική αγορά. Επειδή δεν δόθηκε απάντηση στο έγγραφο οχλήσεως, η Επιτροπή διατύπωσε, στις 5 Δεκεμβρίου 1984, αιτιολογημένη γνώμη όπου εξέθεσε και πάλι την άποψή της και κάλεσε τη βελγική κυβέρνηση να συμμορφωθεί προς το περιεχόμενό της λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα εντός προθεσμίας ενός μήνα.

5 Η βελγική κυβέρνηση απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη με το από 13 Δεκεμβρίου 1984 έγγραφό της, με το οποίο κατέστησε γνωστό στην Επιτροπή ότι ήταν διατεθειμένη να επιτρέψει στους εισαγωγείς να καθορίζουν τιμές λιανικής πωλήσεως χαμηλότερες από αυτές των ανταγωνιστών τους και να αποδεχθεί, με τον τρόπο αυτό, την ύπαρξη διαφορετικών ανωτάτων τιμών για πανομοιότυπα προϊόντα. Όσον αφορά το ζήτημα αν συμβιβάζεται το άρθρο 58 του νόμου περί ΦΠΑ προς το άρθρο 30 της Συνθήκης, η βελγική κυβέρνηση υποστήριξε ότι το βελγικό φορολογικό σύστημα δεν διέκρινε μεταξύ των διαφόρων εισαγωγέων. Κρίνοντας ότι η απάντηση της βελγικής κυβερνήσεως στην αιτιολογημένη γνώμη δεν ήταν ικανοποιητική, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

6 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς η εθνική νομοθεσία, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

7 Κληθείσα από το Δικαστήριο, η Επιτροπή προσδιόρισε το ακριβές αντικείμενο της προσφυγής της, αναφέροντας, ειδικότερα, ότι θεωρούσε ως παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου:

1) το γεγονός ότι οι βελγικές αρχές δεν επιτρέπουν στους καπνοβιομηχάνους και τους εισαγωγείς επεξεργασμένων καπνών να καθορίζουν ελεύθερα τις ανώτατες τιμές λιανικής πωλήσεως καθενός από τα προϊόντα τους.

Η αιτίαση αυτή αφορά την άρνηση των βελγικών αρχών:

α) να εφοδιάζουν τους πραγματοποιούντες παράλληλες εισαγωγές με φορολογικά επισήματα αντιστοιχούντα σε τιμές λιανικής πωλήσεως χαμηλότερες από εκείνη που καθορίζεται από τον αποκλειστικό εισαγωγέα του προϊόντος για το οποίο πρόκειται·

β) να παραδίδουν φορολογικά επισήματα αντιστοιχούντα σε τιμές λιανικής πωλήσεως υψηλότερες από αυτήν που καθορίζεται όταν τίθεται για πρώτη φορά σε κυκλοφορία στην αγορά το προϊόν, όταν ένας εισαγωγέας ή καπνοβιομήχανος επιθυμεί να αυξήσει την τιμή των προϊόντων του· και

γ) να παραδίδουν φορολογικά επισήματα αντιστοιχούντα σε τιμές λιανικής πωλήσεως χαμηλότερες από εκείνες που προβλέπονται στον « Πίνακα των φορολογικών επισημάτων για τα καπνά ».

2) το γεγονός ότι η εθνική νομοθεσία περί συστήματος τιμών λιανικής πωλήσεως των επεξεργασμένων καπνών δεν καθιστά γνωστό στους ενδιαφερομένους ότι η οδηγία 72/464 του Συμβουλίου και ιδίως το άρθρο 5, παράγραφος 1, παρέχει στους ημεδαπούς καπνοβιομηχάνους και στους εισαγωγείς το δικαίωμα να καθορίζουν τις ανώτατες τιμές λιανικής πωλήσεως καθενός από τα προϊόντα επεξεργασμένου καπνού που εμπορεύονται· η εν λόγω νομοθεσία πρέπει να προσαρμοστεί αναλόγως.

8 Πρέπει, καταρχάς, να αναγνωριστεί ότι η αιτίαση ότι η εθνική νομοθεσία θα έπρεπε να τροποποιηθεί έτσι ώστε να καθιστά γνωστά στους ενδιαφερομένους συναλλασσομένους τα δικαιώματά τους (δεύτερη αιτίαση) δεν μπορεί να εξεταστεί, αφού δεν περιέχεται στο εισαγωγικό δικόγραφο της προσφυγής της Επιτροπής, το οποίο απλώς και μόνον αναφέρεται σε ορισμένη πρακτική των βελγικών αρχών σε θέματα καθορισμού τιμών, χωρίς να κάνει την παραμικρή νύξη για την ανάγκη τροποποιήσεως της εθνικής νομοθεσίας.

9 Όσον αφορά την άρνηση των βελγικών αρχών να παραδίδουν φορολογικά επισήματα αντιστοιχούντα σε τιμές λιανικής πωλήσεως χαμηλότερες από τις προβλεπόμενες στον « Πίνακα των φορολογικών επισημάτων για τα καπνά » (αιτίαση υπό 1 γ), η βελγική κυβέρνηση επισημαίνει ότι η σχετική αιτίαση δεν προβλήθηκε κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία· θέμα εκτάσεως της κλίμακας των φορολογικών επισημάτων δεν τέθηκε ούτε με έγγραφο οχλήσεως ούτε με την αιτιολογημένη γνώμη.

10 Αυτό το επιχείρημα της βελγικής κυβερνήσεως πρέπει να γίνει δεκτό. Πράγματι, δεν περιελήφθη στο έγγραφο οχλήσεως ή στην αιτιολογημένη γνώμη αιτίαση αφορώσα την έκταση της κλίμακας. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το αντικείμενο της προσφυγής που ασκείται δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης οριοθετείται κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, η οποία προβλέπεται από τη διάταξη αυτή· κατά συνέπεια, η αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής και η προσφυγή πρέπει να στηρίζονται στους αυτούς λόγους και στους αυτούς ισχυρισμούς.

11 Επομένως, η προσφυγή είναι απαράδεκτη καθόσον αφορά την έκταση της κλίμακας των φορολογικών επισημάτων.

12 Συνεπώς, τα μόνα ζητήματα που μένει να εξεταστούν αφορούν τη δυνατότητα αποκτήσεως φορολογικών επισημάτων αντιστοιχούντων σε τιμή λιανικής πωλήσεως χαμηλότερη από αυτήν που καθορίζεται από τον καπνοβιομήχανο ή τον κύριο εισαγωγέα και τη δυνατότητα τροποποιήσεως της τιμής ενός προϊόντος μετά τη θέση του σε κυκλοφορία για πρώτη φορά στην αγορά (αιτιάσεις υπό 1 α και 1 β).

13 Σχετικά με τα δύο αυτά σημεία, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το σύστημα τιμών που εφαρμόζεται από τις βελγικές αρχές δεν επιτρέπει στους καπνοβιομηχάνους και στους εισαγωγείς να καθορίζουν ελεύθερα τις τιμές των προϊόντων τους. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υποστήριξε ότι η εν λόγω πρακτική έχει κυρίως ως συνέπεια ότι είναι πρακτικά αδύνατον για τα μεγάλα καταστήματα, τα οποία μπορεί να είναι συγχρόνως λιανοπωλητές και εισαγωγείς, να προωθήσουν τις πωλήσεις τους μέσω των τιμών· η προώθηση αυτή των πωλήσεων θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με πώληση σε τιμή χαμηλότερη από την αναγραφόμενη στο φορολογικό επίσημα και με καταβολή του ειδικού φόρου καταναλώσεως και του ΦΠΑ με βάση την τελευταία — υψηλότερη — τιμή.

14 Κατά τη βελγική κυβέρνηση, οι αιτιάσεις αυτές έχουν καταστεί άνευ αντικειμένου. Με την απάντησή της στην αιτιολογημένη γνώμη δήλωσε ότι ήταν διατεθειμένη να επιτρέψει στους παράλληλους εισαγωγείς να καθορίζουν για τα προϊόντα τους τιμές λια-

νικής πωλήσεως χαμηλότερες από τους ανταγωνιστές τους και να δεχθεί, έτσι, την ύπαρξη, εντός της βελγικής αγοράς, διαφορετικών τιμών λιανικής πωλήσεως για πανομοιότυπα προϊόντα. Όσον αφορά δε τη δυνατότητα τροποποιήσεως των τιμών μετά τη θέση σε κυκλοφορία για πρώτη φορά ενός προϊόντος στην αγορά, κατέστησε γνωστό στην Επιτροπή, από τον Μάιο του 1979, ότι η τιμή λιανικής πωλήσεως των προϊόντων μπορούσε να τροποποιηθεί τόσο προς τα κάτω όσο και προς τα άνω.

15 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η άμυνα της βελγικής κυβερνήσεως συνίσταται στην αμφισβήτηση του ότι οι επίδικες πρακτικές εξακολούθησαν να εφαρμόζονται και μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη. Κατά το άρθρο 169, δεύτερο εδάφιο, δεν μπορεί να ασκηθεί προσφυγή λόγω παραβάσεως στο Δικαστήριο παρά μόνον εφόσον το κράτος για το οποίο πρόκειται δεν συμμορφωθεί με την αιτιολογημένη γνώμη εντός της προθεσμίας που του τάσσει η Επιτροπή. Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπέκειτο στην Επιτροπή να αποδείξει ότι, παρά τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η βελγική κυβέρνηση, οι επίδικες πρακτικές εξακολούθησαν να εφαρμόζονται και μετά τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας. Επιβάλλεται η διαπίστωση, ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε τέτοιες αποδείξεις.

16 Όσον αφορά τη δυνατότητα τροποποιήσεως της τιμής λιανικής πωλήσεως ενός προϊόντος μετά τη θέση του σε κυκλοφορία για πρώτη φορά στην αγορά, η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο προς απόδειξη υπάρξεως διοικητικής πρακτικής εμποδίζουσας τέτοιου είδους τροποποιήσεις. Ανάλογη διαπίστωση επιβάλλεται σε σχέση με την άρνηση των εθνικών αρχών να παραδίδουν φορολογικά επισήματα αντιστοιχούντα σε τιμές λιανικής πωλήσεως χαμηλότερες από αυτές που καθορίζονται από τον καπνοβιομήχανο ή τον κύριο εισαγωγέα. Ενώ υποστηρίζει, γενικώς, ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν χορηγήθηκαν στους συναλλασσομένους και ιδίως σε μεγάλα καταστήματα τέτοια φορολογικά επισήματα, γεγονός που αμφισβητεί η βελγική κυβέρνηση, η Επιτροπή δεν στήριξε την αιτίαση αυτή σε κανένα συγκεκριμένο αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να ελεγχθεί από το Δικαστήριο.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφυγή, καθόσον αφορά τις δύο αυτές αιτιάσεις, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

18 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

19 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Mackenzie Stuart Bosco Due

Rodríguez Iglesias Koopmans O'Higgins Schockweiler

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουλίου 1988.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart